

הרב שניאור ז. רווח

רב איזורי מ. א גזר ויז'ר המכון
מח"ס תולעת שני

בענין הנ"ל

יג טבת תשס"ט

לכבוד ידידי הרב הגאון רבי משה אליעזר
בלום שליט"א אב"ד דק"ק בית אליעזר
סיקסא - מאנסי
שלום וברכה!

קיבלתי מה ששלח אלי כבי' את תשובתו
הרמה של ידידו הרב"ג רבי משה וויא
שליט"א, שבה הוא עדיין מחזיק בדעתו
להיתר את תולעי האניסאקיס. ועברתי על כל
דבריו וראיתי שאין בהם כל חדש, וכבר דנתי
בכל דבריו בתשובות האחרות שם העליתי
לענ"ד שיש איסור דאורייתא על תולעת זו
אף שנמצאת בתוך בשר הדגים. אולם כיון
שראיתי שיש דברים שאינם נכונים מבחינה
מציאותית, והוא כתבם כדבר פשוט ומובנה,
על כן אמרתי להשיב על הדברים בקיצור.

א. לאורך כל תשובתו זו, ואף במה שכתב
בספרו, הוא מרגיש כל העת כי חז"ל דעתם
להתיר וכל המסנה ידו על ההתחננה ואין
להאמין לשום דברים אחרים מלבד לדברי
חז"ל. והנה הקורא ייבהל שיחשוב שיש
החושבים אחרת חלילה, ואין הדברים נכונים,
אלא פשוטא לן שכל דברי התולעים על חז"ל
הקד' פיהם דיבר שווא. אלא שכידוע דברי
חז"ל הקד' אינם תורה מסיני ואינם דברי
קבלה. אלא טעמים בצידם, וכבר הארכנו
בכל החשובות האחרות להדגיש שכל ההיתר
של הראשונים שהתירו התולעים הנמצאים
בתוך בשר הדגים [להוציא את דעת רבינו
הרמב"ם וסיעתו שס"ל לאיסור גם תולעים
אלו], הוא משום שתולעים אלו נוצרים בבשר
הדג, ואין להם דין שרץ המים. וא"כ עפ"י
כל התולעים הנמצאים גם היום בתוך בשר
הדגים כגון הטפיל כעין גגור אורז הנמצא
בכל סוגי הסול המגיעים מכל מדינות העולם.

או הטפיל הנמצא בדג הפולק, או הנמצא
בבקלה [בדג זה קיימים שני סוגי טפילים
כעין אלו] וכע"ז מצוי בהרבה מאד דגי
ים. אלו תולעים שמותרים להלכה ולמעשה,
כיון שדינם כדין תולעים שבתוך הבשר. ומה
מאד נפלא לראות את דברי חז"ל שרירין
וקיימים גם במציאות כאשר כל סוגי טפילים
הללו אינם נמצאים אלא בתוך בשר הדגים
ומעולם לא נמצאו במעי הדג או בשאר
איבריו הפנימיים, והאת כדברי חז"ל הקד'
שתולעים אלו נוצרים בבשר הדג. ועל כך אין
מחלוקת. וכל מה שכתבנו לאסור זה רק לגבי
תולעת אחת ויחידה והיא תולעת "אניסאקיס"
שבפועל קיימת בים הפתוח. קיימת על דופן
מעי הדג. בתוך מעי הדג. בתוך האיברים
הפנימיים של הדגים. על דופן בטן הדג. כמו
כן ניתן למצוא אותם תקועים חלקם בתוך
בשר הדג וחלקם מחוץ הבשר בחלל הבטן,
ולעיתים רובם בפנים ולעיתים מיעוטם - ועד
כאן תולעים אלו לית מאן דפליג שאיסורם
איסור תורה ודינם כדין שרץ המים. ואם כן
אלו הדברים מי יוכל לימר שאותה תולעת
ממש שאיסורה איסור תורה גם אם היא
תקועה רובה בפנים ומיעוטה בחוץ, שכאשר
כולה בפנים היא מותרת לגמרי? האם לכך
התכוונו חז"ל? שתולעת זו איסורה איסור
תורה וכשהיא בפנים אותה תולעת ממש היא
מותרת לחלוטין? וכל זה ללא דעת המומחים
כלל רק ממה שראונו עינינו. ומדוע יש
לדחוק את עצמינו כאשר אנו רואים שיש
עשרות סוגי טפילים שהם רק בבשר וכלל
אינם נמצאים במעיים, ולהם התכוונו חז"ל
בשהתירה, ולא לתולעת מסוג בודד זה.

ב. ועל הדברים הנ"ל נוסף את המציאות
כפי שאומרים המומחים, שתולעת זו בוודאי

מקורה מן הים, ושם
לפרות מחביצה אלא
כתולעת היא יכולה
כביצה שאז היא אינה
שדבריהם אינו דברי
שניתן לראותה בעין
את רוב השלבים כפי
המציאות תלמד אותנו
ומכך יובן כיצד אהם
תולעי אניסאקיס כאשר
שהוא יותר נקי וללא
תולעי אניסאקיס גם
לציין את הסרדינים
נגועים מאד וממרוקן
שינוי של החיים בים.
דגים יגודלו בבריכות
ואינם חיים עם אותם
כנקיים לחלוטין. וזה
קוד וסלמון ועוד חנו
ואם כן מה צריך יתרה
העיניים ולראות את
כל הזמן תחת טענה
אמת, שח"ו הדברים
ואין זו אלא טענה
לדעת את האמת.

ג. ואם תטען מר
שכזה שיש תולעים ש
ציינתי בתשובות האחר
בחר טעמא, ובפירט
בין מורנא לשאר תול
שם. אלא גם בלא
תולעת זו ולא הייתה
הייתה קיימת, שיטת
תמיד את בני המצוי
הדג, אם כן ברור
בבני המעיים ולא נכנס
לא היה מצב לכתוב
קיימת תופעה זו. אולי
פועיאים את בני
נשאר צמודים לה
מקום להתגורר או
וכיון ששיטת הדין
השתנו גם במצב כפי

ד. ומה שכתבתי בשם המומחים שתולעים אלו אינם חודרים לבשר הדג אלא לאחר מיתה, והרב דכותב תמה על זה משיטת הדייק הקיים כיום וכו', לענ"ד הוא פשוט לא בדק את הדברים כדבעי לפני כתיבתם. וכאן יהיה המקום אולי להבהיר כמה דברים. ראשית מציאות זו, איננה דרושה לדעת המומחים. אלא טבע שכל בר בי רב יודע והיא שכל בעל חי דוחה בעל חי להכנס לתוך גופו, על כן גם אדם וגם בהמה שיש להם תולעים במעיים אינם חודרים לתוך הבשר ממש, כי הגוף השני דוחה זאת. [אכן כן אפשר שתולעת תחדיר את הקצה שלה ותטיל ביצים בתוך בשר הדג, אולם להכניס את גופה לתוך הבשר אין זו המציאות כלל]. והמציאות של תולעת אנזאקיס החודרת לבשר הדג לאחר מיתה, אין ריון לגביה בדברי חז"ל, ומאידך דעת כל המומחים והעוסקים בתחום הפרויטים בדגים, מסכימים לעובדה זו, כך שמעבר להגיון וכאמור, אין כל מניעה מלקבל את דבריהם. ועפ"י גם מובנת המציאות של מציאת תולעים לעיתים חציים בפנים וחציים בחוץ כיון שזה הייתה נקודת ההקפאה שלהם מתו בשלב זה, וכו'. ולכן המציאות היא שלעולם הם נמצאים באזור הרק של בשר הדג ולא בחלק העבה, שטם קשה להם יותר לחדור. וההבדל שיש רגים שהם נמצאים ויש דגים שאינם נמצאים כלל, הוא כאמור מחמת סוג הים ובאם יש בעלי חיים גדולים בקרבם וכמבאר לעיל. אולם יש סוגי דגים שיש בהם אנזאקיס אולם לא בבשר הדג, והטעם הוא פשוט וידוע לכל, כיון שבשיטות העיבוד כיום יש הבדלים רבים מאד, כאשר לדוגמא דגי הרינג המציאות בעולם שהם עוברים הקפאה מייד לאחר הדייק, ולכן התולעים הנמצאות בני המעיים ויש להם ממה לזון, ואין להם צורך כלל לעבור לבשר וכשהדג מוקפא הוא מוקפא עמם, ולכן לאחר פתיחת הדג נמצאים התולעים באיברי הפנים ולא בבשר. מאידך בדגים שמוציאים מהם את בני המעיים, ואין מנקים כדבעי והתולעים נותרות בדפנות הבטן, ואז כיון שהם צריכים להיות ניוונים

מקורה מן הים, ושתולעת זו אינה יכולה לפרות מחביצה אלא בקרקעית הים, ורק כתולעת היא יכולה להכנס אל הדג ולא כביצה שאז היא איננה מופרית. ומלבד זה שדבריהם אינו דברי נבואה אלא מציאות שניתן לראותה בעין [ואני ראיתי בעיני את רוב השלבים כפי שהם מתארים] גם המציאות תלמד אותנו שכך הם פני הדברים. ומכך יובן כיצד אותם דגים שיש בהם ריבוי תולעי אנזאקיס כאשר הם גדלים בים אחר שהוא יותר נקי וללא חיות ים אין נמצא תולעי אנזאקיס גם לא במעי הדגים. ודי לציון את הסרדינים שמגיעים מאירלנד שהם נגועים מאד וממרוקו הם נקיים, ואין זה אלא שינוי של החיים בים. וכן באם כל אותם סוגי דגים יגורלו בבריכות או בכלובים שבים ואינם חיים עם אותם חיות ים, הם נמצאים נקיים לחלוטין. וזו המציאות שלפנינו בדג קוד וכלמנו ועוד הגדלים בכלובים שבים. ואם כן מה צריך יותר מזה, אלא לפקוח את העיניים ולראות את המציאות. ולא להסתתר כל הזמן תחת טענה שאין בה ולו קמצוץ של אמת, שח"ו הדברים סותרים את דברי חז"ל? ואין זו אלא טענה שאין בה ממש ואי רצון לדעת את האמת.

ג. ואם הטען מדוע חז"ל לא ציינו מצב שכזה שיש תולעים שכן אסורים. ראשית כבר ציינתי בתשובות האחרות, שהעיקר בזה שזיל בשר טעמא, ובפרט לדברי הראשונים שחילקו בין מורנא לשאר תולעים שזה ממש מבואר שם. אלא גם בלא"ה פשוט חז"ל לא הכירו תולעת זו ולא הייתה קיימת בימיהם. וגם אם הייתה קיימת, שיטת הדייק שלהם שהשאירו חמדי את בני המעיים וכך היו מוכרים את הדג, אם כן ברור שהתולעים תמיד נשארו בבני המעיים ולא נכנסו לתוך בשר הדג ולכן לא היה מצב לכתוב זאת. כי פשוט לא הייתה קיימת תופעה זו. אולם בזמנינו שדגים רבים מוציאים את בני המעיים ואותם תולעים נשארו צמודים לדפנות הבטן, ואין להם מקום להתגורר אז הם נכנסים לתוך הבשר וכיון ששיטת הדייק תקיין הדגים וחמכירה השתנו גם במצב בפועל השתנה.

בבשר הדג, או הנמצא
דגים שני סוגי טפילים
הם בהרבה מאד דני
להלכה ולמעשה,
שבתוך הבשר. ומה
חז"ל שרירן
כל סוגי טפילים
בשר הדגים
הדג או בשאר
חז"ל הקד'
ועל כך אין
זה רק לגבי
"אניסאקיס"
קיימת על דופן
בתוך האיברים
בשר הדג. כמו
הם תולעים חלקם בתוך
בשר הדג כחלל הבטן,
ועד
רפליג שאיסורם
המים. ואם כן
לומר שאותה תולעת
גם אם היא
בשר הדג, שראש
לגמרי? האם לכך
זו איסורה איסור
אותה תולעת ממש היא
כל זה ללא דעת המומחים
ענינו. ומדוע יש
אנו רואים שיש
רק בבשר וכלל
והם התכוונו חז"ל
מסוג בורד זה.

הג"ל נוסף את המציאות
הים, שתולעת זו בוודאי

ונכנסים לתוך הבשר וזה תהליך שלוקח זמן קצר מאוד. ומאידך עד תום האריזה וההקפאה הטוטאלית של הדג, לוקח זמן ארוך יותר, ולכן התולעים מספיקים להכנס פנימה ושם קופאים ומתים ולעיתים הם חודרים רק למחצה, שליש ורביע, ולעיתים הם מספיקים לחדור לחלוטין, ולעיתים אינם חודרים כלל. ולכן בכל אותם הדגים הידועים ובפרט מאותם הבאים מאלסקה שבארה"ב שממשיך לתעשיית הפילוט בסין, שם מוציאים את בני המעיים, ויש שגם מסיירים את הראש וכו', אך הם לא מבצעים ניקוי ברפנות הבטן, ולכן מוצאים אותם גם בתוך הבשר. נדבר שגם מסביר היטב את זמן חז"ל שאז לעולם נמכרו הדגים טריים עם בני המעיים ולכן התולעים נשארו שם ולא חדרו לבשר ולכן הם הכירו רק תולעים שבבני המעיים ולא את אותה תולעת בתוך הבשר, ולהבדיל משאר הפרזיטים שנולדים וחיים בתוך בשר הדג כל ימי חייו ומעולם לא היה שרץ המים שלכן הם מוחלים].

ה. ומה שכתב הרב הכותב, לדחות מה שצינת שיש חורים בדגים וטען נגד זה שהם אינם מוחלים חורים, ובוודאי זה חורים של הזרקות וכו'. ואני תמה כיצד אפשר לכתוב דברים ללא בדיקה. והנה זאת לדעת, כי הזרקות חוספים בדגים אינו קיים כמעט בעולם כלל! ונכון להיות כל החוספים בדגים הם בשיטת השרייה של הדגים עם פוספאטים למטרת סיפוח המים. צורת הזרקות של חוספים באמצעות מחטים היה קיים במפעל אחד באפריקה בנסיכת הנילוס בפעל שבעלותו חברה יהודית והיא השתמשה בשיטה זו בעבר דבר שגם היא הפסיקה לאור פשיטת הממשלה על המפעל. ובנוסף, הזרקות הם רק ברג כשהוא פילה כלומר לאחר פירוק הדג לשניים והסרת העור והעצמות וכו', וכל פילה שעבר תחת חמורקים חוגגים לחובו באמצעות המחטים התוספות, אלא דא עקא שמחטים אלי אינם עושים חורים כלל אלא סימנים קלושים ורק למבני עיניי [ראו המונה בספרי תולעת שני בפרק העוסק בתוספים בדגים]. אך בוודאי

שמעולם א"א טכנית לבצע הזרקות ברג שלם. והנה התמונות שפרסמנו בדגי סלמון, שיש חורים הם דגים שלימים ללא בני מעיים וללא שעברו תהליך של פילה כלל, ואכן בבשר דג כשהוא טרי הבשר שב לקדמותו וקשה לראות חריזה. מאידך בבשר הדג כשהוא מת, והבשר קשה יותר והחריזה של התולעת לבשר בוצעת, אזי בשר הדג קשה יותר לחזור לקדמותו ובפרט אם הוא הוקפא מייד שאז החור נשאר כמות שהוא, וזה מה שהראיתי בתמונות שהם דגי סלמון שהגיעו מיוקוהמה שביפן כשהם קפואים ושלימים וללא בני מעיים. ואז בחלק ראיתי חורי חריזה ובחלק לא. ואלו התמונות שפרסמתי, ובוודאי שאין זה הזרקות או כל חורים אחרים.

ו. ומה שכתב הרב הכותב שא"א לבדוק בסין בהסתמך על הפועלים הסיניים ובפרט שהם בודקים כל דג כ 2 שניות בלבד, והוא אף רמז שהוא בדק תולעים שנכתב עליהם שהם ללא תולעים ונמצא בהם תולעים. ושוב לעצמי הרב נכתבים דברים ללא בדיקה. כי הרי בהכרח המדובר כאן הוא על דגים שנושאים את חוהם המעבדה שלנו "נבדק" – ללא חשש טפילים" כי זה לעצמי הגדול החותם היחיד שמתייחס לבעיית הטפילים בדגים. ולכן אני מאד תמה כיצד כתב מבלי לבדוק, ובכן אכן, בחלק מן המפעלים בסין יש בדיקה של הפועלים הסינים בכל ייצור שהם עושים גם ללא הכשר וגם לייצוא לאירופה או ארה"ב, ושם אכן מתבצעת בדיקה של כ 2 שניות לדג, ושם אכן הניקוי הוא רק 60% [ואני אומר אף פחות מזה]. אלא שכל המציאות הזו איננה כאשר אנו מייצרים תחת ההשגחה שלנו. ולהלן העובדות: ראשית בייצור שלנו יש הכפלה של כמות שולחנות האור. 2. כל דג נבדק 4 פעמים! ומעבר לבדיקה פעמיים ע"י הפועלים הדגים נבדקים פעם שלישית ע"י מפקח על הפועלים ופעם רביעית ע"י המשגיח שמצליח לבדוק מעל 30 מכל הדגים. כלומר באופן שכל סלסלה מכל פועל נבדק: בדק מעל הציו. ויש לציין כי ביום בייצור שתחת ההשגחה שלנו המשגיחים שהם מוכחים ומכירים היטב את המפעל

ואת פועליו, עובדים בקבוצות קבועים. וכל פועל חדש לעבוד יש צורת קבלת עובד כאשר הוא הדיוקן בעבודה לציין כי המשגיח או לעיתים ויותר [תלוי בגודל ההזמנה וכו']. נמצא צמוד לשולחנות כל זמן הבדיקות ואינו עוזב תום הבדיקות! כלומר מה שייצור רגיל ליום עבודתו הוא לשלשה ימים! ויש סוג בעייתיים מאד ששם המשגיח כל מוצר וכגון, בביצי דגי דג ובדגי סלמון [שאנו מאשרים] עורן ועוד. ובנוסף בייצור שלנו לא כל הדגים מאושרים שיטות העיבוד. כלומר יש דגים עם העור ויש דגים שא"א עור. יש דגים שעקב ריבוי וכו'. על כן אשמח להעמיד על הדברים המיוחדים בהם יש שמע מאחרים שמגינים על המשגיחים נמצאים שם יותר ביום ולא נמצאים בעוד ומה אדבר כאשר המשגיחים להבדילים עצמם שבזמן צמודה הם רואים שבחדרים תוצרת כגון סול או רוטבשר ללא עוד כלל, עם שקיות החוחם שלהם. ואין ספק דאורייתא של תולעים מגיע טהרה של דגים. וד"ל.

ז. ומה שכתב שעפ"י הדגים וכפי שיש ברשימה שליט"א, אינו מבין את דבר אישית הייתי שותף לכתוב מה שנכתב שם וכתב בבשר שבדקתי את הדברים היטב. דגי הים שיש תולעים אין אלא חלוי בנקום הדגים אניסאקיס ברוב דגי הים המעיים ולא חודרים פנימה הכל בשיטת העיבוד וההקפא

ולא זר [ומה לעשות שהמידע שיש בידי הוא עשרת מונים מהמידע שיש אצל הפרופסורים המרובים שכבר כתבו שאצלם העניין הזה רב הנסתר על הגלוי] ובבדיקות שאנו עושים הצלחנו לבודד כ-6 סוגי דגים וכפרט אותם מאלסקה שמשום צורת העיבוד שלהם מצוי בהם הרבה תולעי אניסאקיס בבשר הדג. ואילו בסוגי דגים אחרים אין מוצאים בבשר הדג, אלא בבני המעיין. [ואין מחלוקת שזו אותה תולעת!!!]. אז גם אם למישהו יש קושיה על המציאות הוא צריך להתמודד עם אותה תולעת שלכו"ע אסורה בבני המעיין, כיצד הוא יחיר אותה תולעת בתוך הבשר, וגם אם היא איננה אלא ספק, סו"ס הוי ספיקא דאורייתא ולחומרא.

ח. ומה שכתב לגבי שמות פוסקי דורינו, אינני רוצה חלילה להעלות ויכוח כיון שרוכס ב"ח עמנו שליט"א, ואפשר לשאול דעתם בבירור. אולם זאת אציין בפירוט, שדעת מרן בעל שבת הלוי ברורה, כיון שעיקר תשובתו נסובה על תולעי אניסאקיס בדג קוד וסול, ובתשובה שענה בנו שליט"א למחבר הקונטרס ואנכי תולעת, הוא כתב להדיא שאין אביו שליט"א רגיל לשלש הרברים ויכול בוודאי לפרסם שדעתו של אביו שליט"א לאסור תולעים אלו וכו'. לגבי הגר"ח גריינמן שליט"א, אינני צריך להביא ממרחק לחמה שכן רק במרצאי שבת לפני כשבעים הוא שלח אלי דיון חשוב מב"ב ללמוד באלו דגים צריך להזהר וכו', כיון שדעתו לאסור תולעים אלו. וכן הורה לי דרך אחד מב"ב לפרסם הרברים בשמו לאיסור, על תולעים אלו שנמצאו בדגי הסול והסלמון, ומה צריך יותר מזה. וכל זה כמובן לאחר שאני הקטן ישבתי עמו זמן רב והוא ראה וחקר ושאל. והורה לי לאיסור גמור ומה יש יותר מזה. ולגבי מרן הגר"ש אלישיב שליט"א, הרי מהד לאחר שהורה לאסור הוויט פיש ואפילו אם זה נכנס כביצה, אם כן במקרה דידן זה ק"י כי גם לפי מה שדוא סובר שזה כביצה במקרה דידן יהיה אסור. אולם מלבד זה כאשר נכנס אליו הגאון הרב קארפ שליט"א הוא נכנס עם דוגמאות, כאשר הוא הראה

ואת פועליו, עוברים בקביעות עם פועלים קבועים. וכל פועל חדש באם הוא בא לעבוד יש צורת קבלת עובד בצורה מסודרת, כאשר הוא ריוקו בעבודה נברק היטב. יש לציין כי המשגיח או לעיתים שני משגיחים יותר [תלוי בגודל ההומנה ובסוג הדגים וכו']. נמצא צמוד לשולחנות האור לאורך כל זמן הבדיקות ואינו עוזב את המקום עד חום הבדיקות! כלומר מה שמייצרים עבור ייצור רגיל ליום עבורינו הייצור בגודל זה הוא לשלשה ימים! ויש סוגי ייצורים שהם בעיתיים מאד ששם המשגיחים עוברים על כל מוצר וכגון, בביצי דגי הרינג, באצות ים, וברגי סלמון [שאנו מאשרים רק בייצור ללא עור] ועוד. ובנוסף בייצור המיוחד בהכשר שלנו לא כל הדגים מאושרים כלל ולא כל שיטות העיבוד. כלומר יש דגים שאפשר לשקף עם העור ויש דגים שא"א ומאשר רק ללא עור. יש דגים שעקב ויכוח לא מאשר כלל וכו'. על כן אשמח להעמיד את הרב הכותב על הרברים המיוחדים בהם אנו נוהגים וטלא ישמע מאחרים שמגינים על עצמם, ולצערי המשגיחים נמצאים שם כשעה או קצת יותר ביום ולא נמצאים בצמוד. ומה אומר ומה אדבר כאשר המשגיחים שלנו מדווחים להבדקיים עצמם שבזמן הייצור בהשגחה צמודה הם רואים שכחדרים סמוכים אורזים תוצרת כגון סול או רוטברט או אפילו פולוק ללא עור כלל, עם שקיות שיש עליהם את החתום שלהם. ואין ספק שמזלזול באיסורי דאורייתא של תולעים מגיע גם זלזול בסימני טהרה של דגים. וד"ל.

1. ומה שכתב שעפ"י יש לאסור את כל הדגים וכפי שיש ברשימה של הרב ווגשל שליט"א, אינני מבין את דבריו. בראשית, אני אישית הייתי שותף לכתיבת הרשימה וכל מה שנכתב שם נכתב בשיתוף עימי ולאחר שבדקתי את הדברים היטב. שנית, בכל סוגי דגי הים שיש תולעים אין הדברים מדויקים אלא תלוי במקום הדיג. וגם כאשר יש אניסאקיס ברוב דגי הים הם נשארים בבני המעיין ולא חודרים פנימה, כי שוב תלוי הכל בשיטת העיבוד וההקפאה, ועינו רואות

הן לבצע הבדיקות בדג שלם. והייתכן בדגי סלמון, שיש להם חלל, ואכן בבשר הדג לקדנותו וקשה הייתי בבשר הדג כשהוא עדיף מהדירות של התולעת. כבוד הדג קשה יותר לחזור עם הדג הקפא מיד שאז יבוא זה מה שהראיתי. ולכן שהגיעו מיקרהמה חברים ושלמים וללא בני המעיין הדירה ובחלק מהמסמך, ובוודאי שאין הדגים אחרים.

הרב הכותב שא"א לבדוק הפועלים הסנינים ובפרט כ-2 שניות בלבד, הוא דבר תלמידי שנכתב עליהם. והמבא בהם תולעים, ושוב מבדקים ללא בדיקה. כי הרי זה הוא על דגים שנושאים שנינו נברק - ללא חשש בעיר הגדול החתום היחיד המסלילים בדגים. ולכן אני כתב מבלי לבדוק, ובכן פעלים בסין יש בדיקה של מכל ייצור שהם עושים גם יצאו לאירופה או ארצ"ב, בדיקה של כ-2 שניות נקרא הוא רק 60% [ואני נזהר]. אלא שכל המציאות בו מייצרים תחת ההשגחה דת: ראשית בייצור שלנו את שולחנות האור. 2. כל ומועבר לבדיקה פעמיים יש נבדקים פעם שלישיה פעלים ופעם רביעית ע"י לבדוק מעל 50% מכל זן שכל סלסלה מכל פועל חציו. ויש לציין כי כיום ישגחה שלנו המשגיחים ימים היטב את המפעל

אסורים גם מה שיש מהם בתוך הכשר הם אסורים. ודי במציאות שבאותם דגים המגיעים מימות אחרים, או מכלובים שבים ושם הם נקיים, ללמוד שהגורם הוא חיצוני כלומר שהם באים מבחוץ ודינם כשרץ המים. וכל זה מבלי לשמוע דעת המומחים. ואם כן גם רבנים אלו זצ"ל יודו במקרה דידן לאיסור.

לסיכום דברי, כפי שכתבתי בהתחלה ובכך אני גם מסכים, אין בכל דברי הרב הכותב ידידי שליט"א שום חידוש, ואדרבה הוא מציין דברים רבים שאינם נכונים במציאות כלל. וברור ופשוט לי שתולעים אלו איסור דאורייתא יש להם כרין שרץ המים. וכפי שהורו רבים מפוסקי דורינו. וכבר כתב מור"ר הג"ר שמו"ע שליט"א. שכל המזלזל בזה מכשיל את הרבים דח"ל [בהסכמה לספרי תולעת שני חלק שני - ראה שם].

לו את התולעת במעי הדג, והוא הראה לו אותה תולעת בבשר הדג. ועל כך השיב לו להדיא שמאחר שנמצאים תולעים אלו גם במעי, בדפנות הבטן ושאר איברים הפנימיים יש לאסור גם מה שבתוך בשר הדג. ומה שהזכיר את דעתם הגדולה של רבותינו זצ"ל הגרש"ז אויערבך והגרבי"ץ אבא שאול זצ"ל, סו"ס הוא עצמו כתב שציקר ההיתר שלהם כיון שזה נמצא בבשר ושלא שומעים את דעת המומחים נגד דברי חז"ל, אא"כ יתברר בודאות שמעלמא קאתו. וכאן אני תוהר ושואל, וכי יש מי שחולק בזה, והרי הארכתו לבאר שמשים זה כל התולעים הקיימות בדגים מותרים וזה מצוי ברוב דגי הים, ולהוציא תולעת זו שבודאי באה מבחוץ, כי אחרת נבוא להתיר גם אותם שבבני המעיים ולא עלתה על דעתו של אף אחד להתיר כי אחרת זה נגד דברי חז"ל, ואם כן שהם

טעם שתורה שלא לשמה אינה מצלת מהיצה"ר

והיינו דאמר רבא למיימינים בה סמא דחיי, ולמשמאילים בה סמא דמותא. חז"ל [הבית שמואל אחרון]. הטעם מי שלומד שלא לשמה נעשה סם המות, דכל הגדול מחבירו יצרו גדול ממנו (סוכה נ"ב ע"א), רק דהתורה מציל מן החטא, וזה בלומד לשמה התורה יציל. אבל אם לומד שלא לשמה ויצר הרע אין יודע מחשבה שבלב, וחושב שלומד לשמה וחשוב אצלו כגדול ויצר הרע מהגדה בו ביותר, ותורה אין מציל מן החטא כיון דלומד שלא לשמה, לכך הוא סמא דמותא.

(ישמח משה - פרשת מצורע ד"ה עוד ביאור על חמדרש הזה)

לימוד התורה אף שלא לשמה כדי לחתיש כח היצר

...דעל ידי התורה הוא מתיש כח היצר הרע, והוא דאמרינו בגמרא לעולם לימוד אדם תורה אפילו שלא לשמה כו' דציקר הלימוד צריך להיות לשמה פירוש לשם ה' אחרונה היא השכינה ליחדא עם השלש אותיות ראשונות אף אם רואה אדם שיצרו מתגבר עליו יכול ללמוד אף שלא לשמה פירוש שיכול להיות כוונתו כדי לכבוש היצר הרע. והוא לעולם יעסוק בתורה אפילו שלא לשמה כנ"ל לכבוש את יצרו שמתוך שלא לשמה כזה בא לשמה יבא ללמוד לשם ה' אחרונה כנ"ל.

(נועם אלימלך - פרשת משפטים ד"ה וכי יריבון)